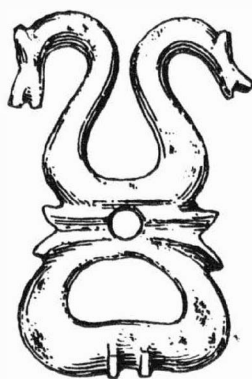

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

FUNDE MITTELALTERLICHER KERAMIK AUS VALTICE

/Bez. Břeclav /

Josef U n g e r , Regionální muzeum Mikulov

Beim Bau einer neuen Siedlung in der Lázeňská Gasse in Valtice kam es beim Fundamentaushub zur Störung von Schichten mit einer grösseren Keramikmenge aus dem 13. - 15. Jahrhundert. Die Fundproben barg J. Hromada aus Valtice, der den Fund dem Museum in Mikulov mitteilte. Mit Rücksicht auf den Bau konnte keine weitere Grabung auf der Lokalität durchgeführt werden. Die gefundenen Scherben stammen von Töpfen, Schüsseln, Krügen, glockenförmigen sowie flachen Topfdeckeln, einem Vorratsgefäss, einer Schöpfkelle mit Bügelhenkeln, Bechern und Trichtern. Bemerkenswert sind zwei identische Zeichen, die an den Rändern zweier Scherben angebracht sind, vermutlich von einem Gefäss stammend, ferner das Zeichen in Form einer Quersfurche am Rande eines weiteren Gefässes, der Schüsselrand mit Zeichen auf der Innenwand knapp unter dem Rand und ein flacher Topfdeckel, dessen beschädigte Handhabe ursprünglich die Form eines Tierköpfchens hatte.

VIERTE GRABUNGSSAISON AUF DEM MITTELALTERLICHEN HAUSBERG "KULATÝ KOPEC" BEI ŽABČICE

/Bez. Brno-venkov /

Josef U n g e r , Regionální muzeum Mikulov

Die Grabung des Hausberges vom Typ "Motte" bei der Dorfwüstung Koválov schritt im Jahre 1976 derart fort, dass die Flächenabdeckung des kreisförmigen Plateaus am Scheitel des Berges beendet wurde. Zur schwerwiegendsten Feststellung gehört die Präzisierung der Stratigraphie, durch Münzen datiert. Im letzten abgedeckten Quadrat war in der ersten Besiedlungsphase ein mächtig eingetieftes Gebäude errichtet worden, dessen Wände eine mit Lehm verschmierte Holzkonstruktion hatten. Die Aufschüttung dieses Objektes bildete durchgebrannter Lehmewurf mit einer Menge von keramischen Scherben, die vor allem von Töpfen mit flachen Topfdeckeln stammen. In der Aufschüttung wurde auch eine grössere Menge an verkohltem Getreide und ein kleiner Denar vom Pfennigtypus mährischer Provenienz gefunden, der an das Ende der 60. und in die 70. Jahre des 13. Jahrhunderts datiert ist /1/. Ferner entdeckte man Pfostengruben, deren Zugehörigkeit zu den einzelnen Besiedlungsphasen unsicher ist. Begonnen wurde mit der Abdeckung einer kleinen Anhöhe, die sich zwischen dem äusseren und inneren Graben auf der südöstlichen Seite des Hausberges befindet. Hier entdeckte man einen steinernen Herd und eine komplizierte Fundsituation, die man erst in der folgenden Grabungssaison wird lösen können.

Anmerkung:

1 Für die Bestimmung danke ich Herrn Doz. Dr. J. Sejbal, CSc.

PŘEDBĚŽNÉ VÝSLEDKY 8. A 9. VÝZKUMOVÉ SEZÓNY Z ÁBLACAN, OBEC POLEŠOVICE

/okr. Uherské Hradiště /

Robert S n á š i l , Slovákcké muzeum Uherské Hradiště

Systematický výzkum v trati "Nivy" parc. č. 1850 na lokalitě u Polešovic pokračoval v roce 1974 odkryvem plochy H /553 m²/ v prostoru farmy JZD Polešovice a odkryvem plochy J / 568 m² / situované za jižním oplocením farmy. Celkem bylo prozkoumáno 36 sídlištních objektů.

Na ploše H byla zachycena 25 až 50 cm silná černá humosní-sídlištní vrstva moravské malované kultury, z níž byly získány vzorky materiálu z devíti sond. Vrstva obsahovala zlomky keramiky, mazanice a roztroušené drobné kameny. K téže kultuře náležel jediný objekt, sídlištní jáma kruhového tvaru s oválným nástupním prostorem, vyplněná kompaktní tmavohnědou hlínou, obsahující zlomky

keramiky a mazanice, kost, kameny a dva pazourkové úštěpy.

Zbývajících 35 objektů bylo zkoumáno na ploše J. Z nich 33 včetně několika kúlových jam náleželo kultuře velatické a dva / zemnice a kúlová jáma / laténu.

Zachycená část velatického sídliště je charakterizována jámovými objekty. Z desíti rozptýlených kúlových jam není možné rekonstruovat žádnou obytnou stavbu. O jejich někdejší existenci by snad svědčily zbytky otevřených ohnišť. Četné jsou zásobní jámy se zúženými hrdly a charakteristickými dutinami čočkovitých, hruškovitých a kuželovitých tvarů. Jedna z nich obsahovala zuhelnatělé ploxy jahloně /určil RN Dr E. Opravil, CS c /, jiná velkou zásobní nádobu. K výrobním objektům náležela malá jámová kovolitecká pícka a patrně i zahloubená dvojprostorová pec s vnitřní přepážkou. Z ostatních druhů objektů se vyskytly sídlištní jámy různých tvarů, u nichž nebylo možno stanovit jejich původní funkci. V nálezech převládají zlomky keramiky. Dále byla získána kamenná drtidla, zvířecí kosti, brousky, přesleny, opracované kosti, ulity, pazourkové úštěpy, kousky grafitu, železné strusky, bronzové struskovité slitky, zlomek bronzového plechu a zlomek bronzové náušnice. Zachycená část sídliště vykazuje zemědělský charakter / zásobní jámy / se stopami řemeslné výroby, především kovolitecké.

K laténskému sídlišti náležela asi z poloviny prozkoumaná zemnice s krbem a vchodem umístěným ve štítové stěně sedlové střechy. Část objektu zasahuje pod polní cestu. Vedle četných zlomků keramiky obsahovala šedá popelovitá výplň kosti, přesleny, železnou strusku, sklovitou hmotu, grafit, brousek, železný lopatkovitý předmět, zlomek žernovu, pazourkový úštěp a pod.

Výzkum v roce 1974 potvrdil dřívější předpoklad, že vnitřní část ostrožny nebyla v hradištním a raně středověkém období osídlena. Slovanště osídlení sledovalo nárazové inundační břehy. Velatické sídliště náleží k nejsevernějším moravským sídlištním této kultury a je nejspíše současné s osídlením na sousedním katastru Moravského Písku /okr. Hodonín /. Objev laténské zemnice dokumentuje, že halštatskolaténské osídlení lokality bylo nejen časově, ale i prostorově značně rozsáhlé.

Výzkum v následujícím roce 1975 se soustředil do polní trati "Torštot", parc. č. 1792, na jihozápadní část dvojlaločné ostrožny, do míst, kde v roce 1964 byl sondou č. 1 zachycen v útlce 20 m příkopovitý žlab. V blízkosti příkopu byla odkryta plocha K /240 m²/, na níž bylo prozkoumáno celkem 52 sídlištních objektů, z nichž 3 náležely kultuře volutové, 44 eneolitické fázi osídlení /nejmladší zvoncovité poháry /, 2 halštatskému osídlení /1 zemnice /, 1 laténskému /zemnice s kúlovou konstrukcí/ a 2 pozdněhradištnímu /jámy /.

Kromě stop pravěkého osídlení byly zjištěny relikty nejmladší vývojové fáze ZSV Záblačan z 1. pol. 13. století. Z nich je nejvýznamnější právě příkop, jehož celý průběh byl ověřen 11 sondami a který přetíná ve směru Z-V šíjí výběžku jihozápadní části ostrožny od jednoho inundačního břehu k druhému. Jeho prostřednictvím byl vyčleněn trojúhelníkovitý sídelní prostor o stranách 150 m /příkop/ x 185 x 205 m /inundační břehy / a o ploše 1 ha 33 arů od zemědělského zázemí. Příkop byl přerušen vchody situovanými rovněž v blízkosti břehů : východní byl zachycen, západní se na základě několika indicií odůvodněně předpokládá. V jeho blízkosti a těsně při vnitřní hraně příkopu byla odkryta maximálně 1 m zahloubená část původně celodřevěná, nejspíše věžovitě dvojpodlažní stavby s přístěnnou nosnou kúlovou konstrukcí, krytým závětrím vchodem a valbovou střechou. Zahloubená část, členěná do dvou prostor, je obdélkové dispozice o stranách 2,5 x 1,85 m, poměr stran je 3:4 a plocha 4,6m². Stěny jsou deštěné, a rovněž dno objektu, do něhož byly zapuštěny čtyři podlahové polstáře, kryla deštěná podlaha. Jako stavebního materiálu bylo použito jedlového dřeva /určil RN Dr E. Opravil, CS c /, které bylo získáno pravděpodobně ze submontánních poloh Chřibů. Stavba byla vybudována ve stavebním systému s délkovým, šířkovým a patrně i výškovým modulem pohybujícím se mezi 62 až 63 cm. Základní mírou byl nejspíše loket. Vzhledem k nálezné situaci neplnila trvale obytnou funkci, ale spíše funkci strážního, případně obranného bodu.

Z dosavadních devíti výzkumových sezon vyplývá, že Záblačany tvořilo otevřené sídliště, nacházející se na jihovýchodním výběžku ostrožny a hrozený dvorec, situovaný na jihozápadním výběžku. Dvorec přetrval až do poloviny 13. století. Situace je odrazem diferencovaných sociálních a nejspíše i společenských vztahů, dovršených v rámci této konkrétní vesnické pospolitosti nejpozději na přelomu 12. a 13. století.

Vorläufige Ergebnisse der 8. und 9. Grabungssaison in Záblačany /Bez. Uherské Hradiště /. Im Jahre 1974 und 1975 wurden im Kataster von Polešovice in den Fluren Nivy und Torštot drei selbständige Flächen /H, J, K / mit Siedlungsobjekten der Voluten- und mährischen bemalten Kultur, ferner aus dem äneolithischen Zeitabschnitt /die jüngsten Objekte gehören der Glockenbecherkultur an /, der Velaticer Kultur, aus der Hallstatt- und Laténezeit untersucht. Zu den frühmittelalterlichen Objekten der Dorfwüstung Záblačany gehören Gruben und vor allem ein 150 m langer Graben, der die Siedlungsfläche eines Gehöftes begrenzt. An den Graben knüpfte ein zweistöckiger und zweiräumiger turmartiger Wach- oder Wehrbau an. Zur Wüstung des Gehöftes kam es in der Mitte des 13. Jahrhunderts.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné